

เรื่อง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

ข้อเท็จจริงตามคำร้องสรุปได้ว่าธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) โดยบริษัทบริหารสินทรัพย์ เพชรบุรี จำกัด ผู้เข้าสมสิทธิ์เป็นโจทก์ฟ้อง ห้างหุ้นส่วนจำกัด ตาลส้มแก้วพรหม กับพวก เป็นจำเลย ต่อศาลจังหวัดอุบลราชธานี ในฐานะความผิดกักขัง ค่าประกัน บังคับจำนอง ศาลจังหวัดอุบลราชธานี มีคำสั่งระหว่างการพิจารณาให้งดสืบพยานจำเลย และมีคำพิพากษาให้จำเลยทั้งสามร่วมกันชำระเงิน พร้อมดอกเบี้ยแก่โจทก์ จำเลยอุทธรณ์คำสั่งของศาลจังหวัดอุบลราชธานีที่ไม่อนุญาตให้เลื่อนคดีต่อศาลอุทธรณ์ ภาค ๓ ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ มีคำพิพากษายกอุทธรณ์ โดยเห็นว่า จำเลยทั้งสามอุทธรณ์คำสั่งโดยไม่ปฏิบัติตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๙ จำเลยทั้งสามยื่นฎีกาต่อศาลฎีกา และมีคำร้องขอให้ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของผู้ร้องทั้งสามเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ มีคำพิพากษายกอุทธรณ์คำสั่งระหว่างการพิจารณาโดยอ้างว่า จำเลยทั้งสามไม่ได้วางเงิน ค่าธรรมเนียมที่ต้องใช้แก่คู่ความฝ่ายอื่นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๙ จำเลยทั้งสาม เห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๙ ที่บัญญัติว่า “...ฯลฯ...และผู้อุทธรณ์ ต้องนำเงินค่าธรรมเนียมซึ่งจะต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งตามคำพิพากษาหรือคำสั่งมาวางศาลพร้อมกับ อุทธรณ์นั้นด้วย...ฯลฯ...” นั้น เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมแก่บุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่าง ในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๐ วรรคสาม

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า ตามคำร้องผู้ร้องโต้แย้งว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ และศาลฎีกาส่งมาเพื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๙ กรณีที่ผู้อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่ง ของศาลชั้นต้นต้องนำเงินค่าธรรมเนียมซึ่งจะต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งตาม คำพิพากษาหรือคำสั่งมาวางศาล พร้อมกับอุทธรณ์นั้น เนื่องจากในการดำเนินคดีแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งกำหนดให้คู่ความ หรือผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องในคดีจะต้องเสียค่าใช้จ่าย เรียกว่า ค่าฤชาธรรมเนียม คำว่า “ค่าฤชาธรรมเนียม” หมายความว่า ค่าธรรมเนียมศาล คือ เงินที่ต้องชำระให้แก่ศาลในการฟ้องดำเนินคดี หรือต่อสู้คดี แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ ค่าขึ้นศาล และค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ตามตาราง ๑ และ ๒

ท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง คือ เงินค่าธรรมเนียมที่ต้องชำระให้แก่ศาลในการยื่นคำฟ้องต่อศาล โดยชำระในเวลายื่นคำฟ้อง เรียกว่า ค่าขึ้นศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๙ เป็นค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ตามตาราง ๑ และ ๒ ท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง คู่ความฝ่ายแพ้คดี จะชำระเป็นค่าอะไรบ้างได้มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๖๑ ที่บัญญัติเช่นนี้ ก็เพื่อเป็นประกันว่า หากในที่สุดศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ผู้อุทธรณ์ต้องรับผิดชอบชำระค่าธรรมเนียมแทนคู่ความ ที่ชนะคดีแล้ว ผู้ชนะคดีจะมีสิทธิได้รับค่าธรรมเนียมที่วางไว้ต่อศาลพร้อมอุทธรณ์นั้น ผู้อุทธรณ์ต้องนำเงิน ค่าธรรมเนียมที่ต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งตามคำพิพากษาหรือคำสั่งมาวางศาลพร้อมกับอุทธรณ์ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๙ นั้น เป็นบทบัญญัติที่ใช้กับคู่ความอย่างเท่าเทียมกัน คู่ความทุกคนได้รับการปฏิบัติและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ได้คำนึงถึงฐานะของคู่ความแต่อย่างใด ที่ผู้ร้องอ้างว่า กรณีบุคคลที่มีฐานะยากจนยอมไม่มีเงินมาวางและขอทุเลาการบังคับ และขออนุญาตในจำนวนเงินดังกล่าวไม่ได้ นั้น เห็นว่า คนที่มีฐานะยากจนไม่มีเงินที่จะเสียค่าธรรมเนียมศาลได้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๕ มาตรา ๑๕๖ และมาตรา ๑๕๗ บัญญัติให้ร้องขอ ดำเนินคดีอย่างคนอนาถาได้ หากศาลอนุญาตให้ผู้ร้องขอดำเนินคดีอย่างคนอนาถาได้ ผู้นั้นก็ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย หรือเสียค่าฤชาธรรมเนียมแต่อย่างใด ข้ออ้างของผู้ร้องฟังไม่ขึ้น ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา ๒๒๙ ที่ให้ผู้อุทธรณ์ต้องนำเงินค่าธรรมเนียมที่ต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งมาวางศาลพร้อมอุทธรณ์ โดยไม่อาจขอทุเลาได้นั้น ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมแก่บุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจ ตามมาตรา ๓๐ แห่งรัฐธรรมนูญ

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๙ ไม่ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายผัน จันทรปาน นายจิระ บุญพจนสุนทร นายจุมพล ณ สงขลา นายนพดล เสงเจริญ นายปรีชา เฉลิมวณิชช์ นายมงคล สระภู่าน นายมานิต วิทยาเต็ม นายศักดิ์ เตชาชาญ นายสุธี สุทธิสมบูรณ์ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ นางเสาวนีย์ อัครโรจน์ นายอภัย จันทนจุลกะ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๒๓ ตอนที่ ๔๒ ก วันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๙

ย่อโดย นายปราณพงษ์ ตีลภัทร
กลุ่มงานคดี ๕